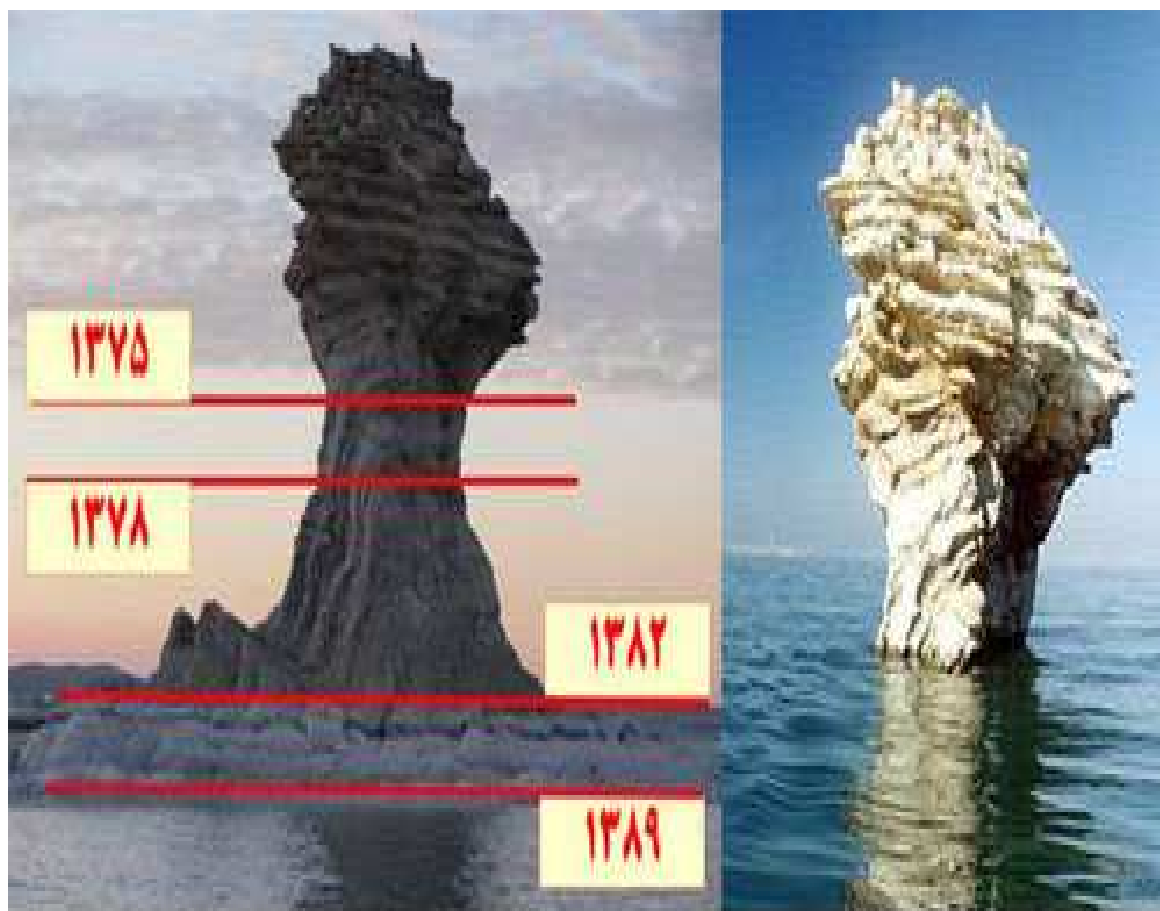

تصاویر تکان دهنده از مرگ دریاچه ارومیه

در حالی که دریاچه ارومیه به عنوان بیستمین دریاچه بزرگ جهان با مساحتی حدود 483 هزار هکتار یکی از مهمترین و با ارزشترین اکوسیستمهای آبی و بزرگترین دریاچه داخلی ایران به شمار می‌آید، جدیدترین آمارها نشان می‌دهد 250 هزار هکتار از این دریاچه که از سال 1354 در فهرست کنوانسیون حفاظت از تالابها (رامسر) ثبت شده است، به شوره‌زار تبدیل شده، سطح تراز آبی آن نیز به پایین‌ترین حد ممکن طی چند دهه قبل رسیده و شوری آن نیز با گذشتن از حد فوق اشباع به 340 گرم بر لیتر رسیده است که همین امر موجب شده «آرتمیا» به عنوان مهمترین موجود این دریاچه در آستانه نابودی کامل قرار گیرد. تمامی این مسایل حاکی از مرگ تدریجی و البته دردناک این دریاچه بزرگ ایران و بروز يك فاجعه زیست‌محیطی در این منطقه است این در حالیست که به گفته کارشناسان پیش‌بینی می‌شود سطح آب دریاچه ارومیه تا 2 ماه آینده از حداقل تراز سال گذشته نیز پایین‌تر بیاید.

ISNA/PHOTO:HOJAT JABARI

به گزارش خبرنگار «محیط زیست» خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، دریاچه ارومیه و جزایر متعدد آن به لحاظ ویژگی‌های منحصر به فرد اکولوژیکی از سال 1346 به عنوان منطقه حفاظت شده و از سال 1349 به عنوان پارک ملی مورد حفاظت قرار گرفته است. این دریاچه از سال 1354 به عنوان ذخیره‌گاه بیوسفر در برنامه انسان و کره مسکون سازمان یونسکو معرفی و در آن ثبت شده است و در سال 1354 دریاچه ارومیه و تعدادی از دریاچه‌های آب شیرین جنوبی آن به علت دارا بودن معیارهای جهانی کنوانسیون حفاظت از تالابها (رامسر) در لیست تالاب‌های کنوانسیون قرار گرفته است و هم اکنون به دلیل مشکلات زیست محیطی در لیست فهرست تالاب‌های در معرض تغییرات شدید اکولوژیکی این کنوانسیون جهانی قرار دارد.

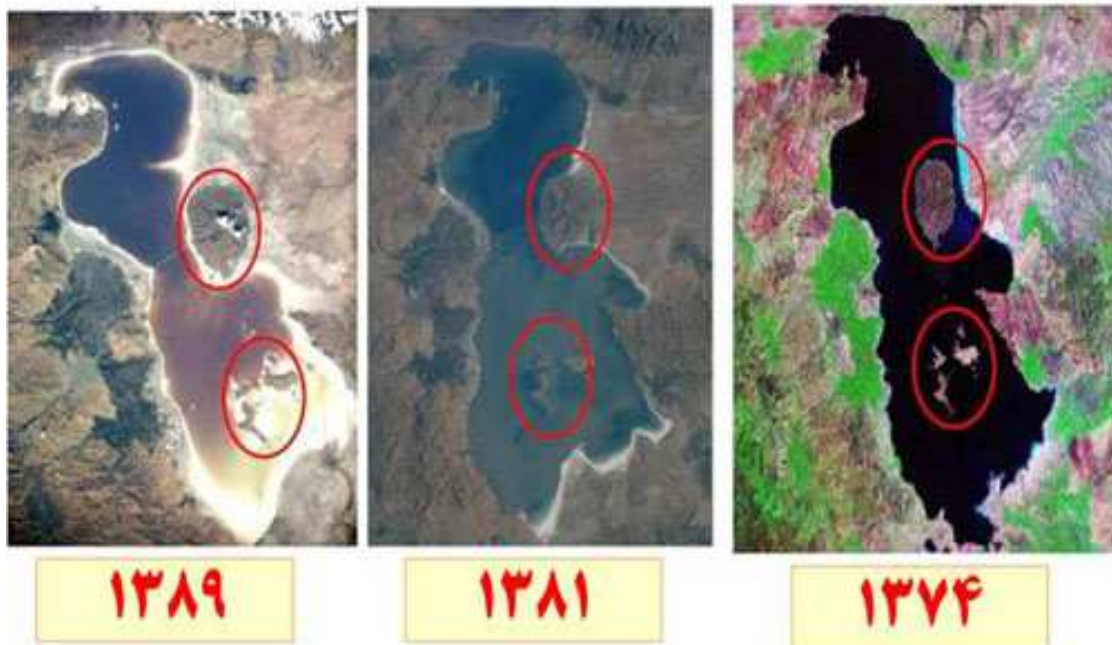

ISNA/PHOTO:HOJAT JABARI

به گفته کارشناسان بهره‌برداري بي‌رويه از منابع آب زیرزميني و سطحي که عمدتاً با هدف گسترش فعاليت‌هاي کشاورزي صورت مي‌گيرد، کاهش نزولات آسماني و ورودی صفر آب از رودخانه‌هاي حوضه آبخيز در کنار احداث سازه‌هاي سدي و احداث میانگذر اروميه موجب شده که وضعیت این دریاچه بحراني شود.

مهندس حسن عباس‌نژاد، مدير کل محیط زیست آذربایجان غربی که مدیریت پارک ملی دریاچه ارومیه را نیز بر عهده دارد با اشاره به این که هم اکنون سطح آب دریاچه «ارومیه» 1271/45 متر از سطح درياهاي آزاد است که نسبت به خرداد ماه حدود 55 سانتیمتر تيخير داشتیم به ایسنا گفت: شوري دریاچه به حد فوق اشباع رسیده و هم‌اکنون 340 گرم بر لیتر شده است. از سوي ديگر 250 هزار هکتار از اراضي دریاچه به شورزار تبدیل شده است.

به گفته مدير کل محیط زیست آذربایجان غربی: شوري دریاچه ارومیه به حد فوق اشباع رسیده است. 250 هزار هکتار از اراضي دریاچه به شورزار تبدیل شده است. ورودی آب دریاچه ارومیه هم اکنون صفر است و جمعیت آرتمیا ارومیه تقریباً به صفر رسیده است.

ISNA/PHOTO:HOJAT JABARI

وي با اشاره به اين كه ورودی آب دریاچه ارومیه هم اکنون صفر است، افزود: در خصوص مدیریت زیست بومی دریاچه ارومیه در سطح ملی تصمیمات خوبی گرفته شده و ستاد اجرایی آن در سطح ملی تشکیل شده و حق آبه دریاچه ارومیه 3/1 میلیارد مترمکعب در سال تعیین شده است که سه استان آذربایجان غربی، شرقی و کردستان موظف به تامین این حق آبه شده اند. از سوی دیگر موضوع انتقال بین حوضه ای نیز در حال پیگیری است که در این خصوص گزینه های مختلفی مطرح شده است. مدیر کل محیط زیست آذربایجان غربی با اشاره به این که باروری ابرها نیز از دیگر تصمیمات اتخاذ شده در این زمینه است، افزود: در عین حال مطلع شدیم که رئیس جمهوری دستور انتقال 2 میلیارد مترمکعب آب را به این حوضه صادر کرده است که با توجه به حق آبه تعیین شده در این خصوص پیش بینی می کنیم وضعیت دریاچه ارومیه بهبود یابد.

وي با اشاره به اين كه مجموعه اقدامات انجام شده مثبت بوده است، گفت: اگر شرایط جوي به حالت عادي باز گردد قطعا وضعیت دریاچه ارومیه بهتر از سال های 81 و 82 خواهد شد.

اسکله بندر رشکان ۱۳۷۳

اسکله بندر رشکان ۱۳۸۹

ISNA/PHOTO:HOJAT JABARI

مدیر کل محیط زیست آذربایجان غربی مهمترین مشکل دریاچه ارومیه کاهش نزولات آسمانی، استفاده بی رویه از آبهای زیرزمینی و ورودی صفر آب از رودخانه‌های حوضه آبخیز دریاچه ارومیه عنوان کرد و به ایسنا گفت: کاهش نزولات آسمانی موجب افزایش فشار بر آبهای زیرزمینی شده و همین امر موجب شده با تخلیه آبهای زیرزمینی، آب شور جایگزین آن شود.

وی با اشاره به این که هم اکنون 21 رودخانه با 39 مسیل وارد دریاچه ارومیه می‌شوند گفت: در حال حاضر بر روی تمامی این رودخانه‌های منتهی به این دریاچه یا سد احداث شده و یا در دست احداث است.

ISNA/PHOTO:HOJAT JABARI

مدیر کل محیط زیست آذربایجان غربی تاکید کرد: یکی از مشکلات عمده بهره‌برداری از سد‌های احداث شده بر روی دریاچه ارومیه است که پیش‌بینی می‌شود 4 میلیارد متر مکعب آب از این سد‌ها برای کشاورزی و سایر مصارف طی سال‌های آینده بهره‌برداری شود که این امر فشار مضاعفی را بر دریاچه ارومیه وارد می‌کند.

ISNA/PHOTO:HOJAT JABARI

وی در خصوص تاثیر میانگذر دریاچه ارومیه بر خشک شدن آن گفت: به اعتقاد بنده احداث این میانگذر هیچ گونه تاثیری بر خشک شدن دریاچه ارومیه نداشته و تنها چرخه آب را بر هم زده و این امر موجب شده است رسوبات در بخش جنوبی دریاچه ارومیه انباشته شود.

جزیره اشک ۱۳۷۸

ISNA/PHOTO:HOJAT JABARI

مدیر کل محیط زیست آذربایجان غربی به افت شدید جمعیت آرتمیا در دریاچه ارومیه اشاره کرد و گفت: بررسی‌های صورت گرفته نشان می‌دهد میزان آرتمیا در دریاچه ارومیه به شدت کاهش یافته و تقریباً به صفر رسیده است، اما سیست آن تا 50 سال باقی می‌ماند که امید داریم با آبدار شدن مجدد دریاچه ارومیه شاهد حضور آرتمیا به عنوان مهمترین موجود این دریاچه باشیم.

وی در خصوص جزایر دریاچه ارومیه گفت: از سالیان قبل آب انبارهایی در این جزایر برای حیوانات آن احداث شده است و هر چند دبی چشمه‌ها در این جزایر بسیار کاهش یافته است، اما مشکل کم آبی در آنها نداریم.

اسکله جزیره کبودان ۱۳۸۹

ISNA/PHOTO:HOJAT JABARI

مدیر کل محیط زیست آذربایجان غربی افزود: در عین حال در صورت اتصال جزایر به خشکی و احتمال خروج قوچ و میش با توجه به مهاجریذیر بودن این گونه، تمهیدات لازم در این خصوص اندیشیده شده، اما در عین حال نیازمند تقویت تجهیزات فیزیکی برای حفاظت هستیم.

وی در خصوص اقدامات وزارت جهاد کشاورزی برای افزایش راندمان آب کشاورزی در منطقه گفت: متأسفانه در این خصوص اقدامات موثری صورت نگرفته به شکلی که 70 درصد آب کشاورزی در این منطقه هدر می‌رود که در این راستا باید وزارت جهاد کشاورزی نسبت به اصلاح سیستم آبیاری اقدام کند.

جزیره کاظم خانداشی ۱۳۷۸

ISNA/PHOTO:HOJAT JABARI

مدیر کل محیط زیست آذربایجان غربی تاکید کرد: وزارت جهاد کشاورزی به جای آن که عرصه‌های کشت آبی موجود را به آبیاری تحت فشار یا قطره‌ای تبدیل کند، عرصه‌های جدیدی در پای کوه‌ها با سیستم تحت فشار ایجاد کرده است که این امر فشار مضاعفی بر حوضه وارد می‌کند.

وی در خصوص بروز توفان «نمک» در منطقه نیز گفت: خوشبختانه در این خصوص هنوز مشکلی بوجود نیامده است.

ISNA/PHOTO:HOJAT JABARI

ISNA/PHOTO:HOJAT JABARI

مهندس بیوک رئیس‌ی، مدیرکل محیط زیست آذربایجان شرقی نیز با اشاره به این که ارتفاع آب دریاچه ارومیه نسبت به مدت مشابه سال گذشته حدود 40 سانتیمتر کاهش داشته است، افزود: دولت تمهیدات مناسب و مصوبات خوبی در دوره سوم سفر رئیس جمهوری به

استان‌های آذربایجان غربی و شرقی داشته و کارهای تخصصی و مطالعات میدانی لازم صورت گرفته، علل و عوامل و راهکارهای مدیریتی پیش‌بینی شده و مورد تصویب قرار گرفته است و تمامی مسوولان معتقدند که خطر جدی است

وی افزود: در حوضه شرقی دریاچه ارومیه 150 هزار هکتار از اراضی تبدیل به شوره‌زار شده است

مدیرکل محیط زیست آذربایجان شرقی با اشاره به این که متاسفانه مهمترین پارامتر آلودگی هوا در استان آذربایجان شرقی ذرات معلق است، گفت: اگر این به این ذرات معلق، ذرات بلورین نمک نیز اضافه شود، حتما با آسیب‌های جدی در منطقه مواجه خواهیم شد

وی تاکید کرد: زمان مطالعه و تشکیل جلسات در خصوص دریاچه ارومیه به اتمام رسیده است و هر کاری که باید انجام می شده تمام شده و هم اکنون زمان اقدام عملی، تامین منابع مالی و مشارکت مردمی برای نجات دریاچه ارومیه است

ISNA/PHOTO:HOJAT JABARI

مدیرکل محیط زیست آذربایجان شرقی با اشاره به این که وزارت جهاد کشاورزی باید نسبت به تغییر الگوی کشت اقدام کند، افزود: متاسفانه 67 درصد از کاهش آب حوزه آبخیز دریاچه ارومیه مربوط به تغییرات اقلیمی، 25 درصد راندمان پایین آب کشاورزی و مابقی سایر اقدامات و ایجاد سازه‌های آبی در منطقه است

وي با اشاره به این که احداث میانگذر دریاچه ارومیه و سایر پروژه‌های عمرانی، مخاطرات زیست محیطی جدی به دریاچه ارومیه و آسیب‌های جدی به آن وارد کرده است، گفت: سهم استان آذربایجان شرقی در تامین منابع آبی مشخص شده است و مدیریت ارشد استان هم پیگیر موضوع است، اما برخی طرح‌ها در این زمینه نیازمند تامین منابع مالی است.

مهندس خیر الله مرادی، مدیرکل محیط زیست کردستان نیز با اشاره به این که وضعیت دریاچه ارومیه بحرانی است و هم اکنون این دریاچه روزهای سختی را سپری کرده و با مشکلات زیادی دست و پنجه نرم می‌کند به ایسنا گفت: مهمترین بحث آب ورودی دریاچه ارومیه است که متأسفانه تمامی راه‌های آن بسته شده است.

وي با اشاره به ایجاد سازه‌های سدی بر روی دریاچه ارومیه افزود: در حالی که تنها 10 درصد ورود حوضه آبخیز ارومیه به استان کردستان صورت می‌گیرد، اما 30 درصد حق آبه ارومیه را ما می‌دهیم؛ این در حالیست که تحویل حق آبه دریاچه تا مرز استان صورت می‌گیرد، اما هیچ آبی به دریاچه ارومیه نمی‌رسد!

ISNA/PHOTO:HOJAT JABARI

مدیرکل محیط زیست کردستان مهمترین مشکل در این زمینه را عدم نظارت بر برداشت غیرمجاز از حق آبه دریاچه ارومیه عنوان کرد و گفت: زمانی که استان کردستان حق آبه خود را پرداخت می‌کند، این سوال مطرح است که چه عاملی باعث می‌شود که هیچ آبی وارد دریاچه ارومیه نشود؟

وی با اشاره به این که در خصوص افزایش راندمان آب کشاورزی عملاً هیچ اتفاقی نیافتاده است، گفت: در این زمینه نه تنها اقدامی صورت نگرفته، بلکه توسعه نیز انجام شده است، به شکلی که هم‌اکنون کاشت درختان مثمر در اراضی شیبدار صورت گرفته که این امر، در شرایط کم آبی به هیچ عنوان توجیهی ندارد.

مدیرکل محیط زیست کردستان با اشاره به این که باید تغییر در نوع و الگوی کشت در منطقه صورت گیرد، تصریح کرد: در عین حال دولت باید خرید محصولات جدید را تضمین کند تا کشاورز نسبت به تغییر نوع کشت خود اقدام کند. وی با اشاره به این که بیشترین سدسازی در حوضه دریاچه ارومیه در دو استان آذربایجان شرقی و غربی صورت گرفته است، خاطرنشان کرد: این در حالیست که تنها یک سد در استان کردستان بر روی حوضه آبخیز احداث شده که آب آن نیز برای مصارف دو استان آذربایجان شرقی و غربی فرستاده می‌شود.

ISNA/PHOTO:HOJAT JABARI

مدیرکل محیط زیست کردستان با تاکید بر این که باید آب سدها رهاسازی شود و مسیر آب تا دریاچه ارومیه مورد حفاظت قرار گیرد تا بهره‌برداري غیرقانوني از آب صورت نگیرد، گفت: علیرغم نگاه ویژه به دریاچه ارومیه، اما در عمل می‌بینیم اتفاق خاصی رخ نمی‌دهد.

وي با اشاره به این که مسوولان عالی دولت وضعیت دریاچه ارومیه بحراني می‌دانند، گفت: اگر می‌خواهیم دریاچه ارومیه را نجات دهیم، باید جهاد کشاورزي، توسعه باغات را محدود کند.

مدیرکل محیط زیست کردستان با اشاره به این که وضعیت دریاچه ارومیه رو به بحراني‌تر شدن است، گفت: مرکز تغییرات اقلیمی در شمال غرب واقع شده است که این امر موجب تاثیرات شدید بر روی دریاچه ارومیه شده است.

ISNA/PHOTO:HOJAT JABARI

وي در عين حال در خصوص انتقال آب از حوضه‌هاي ديگر به درياچه اروميه گفت: بايد در اين خصوص علاوه بر ارزيايي اثرات زيست محيطي، ارزيايي استراتژيك نيز صورت گيرد.

مديرکل محيط زيست کردستان در عين حال تاکيد کرد: «معضلات زيست‌محيطي» به کندي شکل مي‌گيرد، اما رفع آنها بسيار زمان‌بر و هزينه‌بر است.

مهندس حجت جباري، هماهنگ کننده دبیرخانه شوراي منطقه‌اي درياچه اروميه نيز با اشاره به اين که اين درياچه 102 جزيره دارد، به اينسنا گفت: مهمترين جزاير اين درياچه «کبودان» با سه هزار و 200 هکتار به دليل وجود قوچ و ميش، «اشک» با دو هزار و 500 هکتار به دليل وجود گوزن زرد و پس از آن «اسپير» و «آرزو» به دليل پوشش مناسب گياهي و جزاير 9 گانه به دليل محل زادآوري پرندگان به خصوص پليکان سفيد از اهميت ويژه‌اي برخوردار است.

وي با اشاره به اين که سند مديريت يکپارچه درياچه اروميه امضا و در هيات دولت تصويب شده است، گفت: اين طرح با مشکلات اجرايي مواجه است که اميدواريم با تشکيل ستاد ملي درياچه اروميه در تهران و شوراي منطقه‌اي اين درياچه، برنامه مديريت يکپارچه درياچه اروميه اجرا شود.

هماهنگ کننده دبیرخانه شوراي منطقه‌اي درياچه اروميه با تاکيد بر اين که آبياري سنتي در حوضه آبخيز درياچه اروميه بايد به آبياري مدرن تبديل شود، افزود: درياچه اروميه 13 تا 14 سال طول کشيده که به وضعيت کنوني رسيده است و احياي آن حتي در شرايط ترسالي و وضعيت نرمال حداقل 5 سال زمان نياز دارد.

ISNA/PHOTO:HOJAT JABARI

وي با اشاره به اين که در حالت عادي درياچه اروميه 32 ميليارد متر مکعب آب داشته است، گفت: هم‌اکنون کاهش سطح تراز آب درياچه اروميه از متوسط دراز مدت سطح تراز در حدود 4 متر که با احتساب حدود 5 هزار كيلومتر مربع مساحت درياچه اروميه حجم کاهش آب در حدود 20 ميليارد متر مکعب برآورد مي‌شود.

به گفته هماهنگ کننده دبيرخانه شوراي منطقه‌اي درياچه اروميه در عين حال سطح آب درياچه اروميه هم‌اکنون از حداکثر سطح تراز آن 7 متر کاهش يافته است. وي با اشاره به اين که امسال درياچه اروميه وضعيت بسيار وخيمي را خواهد داشت، گفت: پيش‌بيني مي‌شود تا دو ماه آینده سطح آب درياچه اروميه از حداقل تراز آبي سال گذشته نيز پايين‌تر بيايد.

هماهنگ کننده دبيرخانه شوراي منطقه‌اي درياچه اروميه با اشاره به اين که 92 درصد آب مصرفي در حوضه آبخيز درياچه اروميه صرف مصارف کشاورزي مي‌شود، تصريح کرد: اين در حاليت که راندمان آب کشاورزي در منطقه تنها 30 درصد است که با افزايش اين راندمان مي‌توان حداقل 50 درصد آب صرفه‌جويي شده را وارد درياچه کرد.

وي با اشاره به اين که 72 پروژه براي نجات درياچه اروميه در نظر گرفته شده است، خاطرنشان کرد: اين پروژه‌ها بايد در ستاد ملي درياچه اروميه تصويب شود.

بدین ترتیب باید منتظر ماند و دید که آیا ارومیه در تصمیمات کاغذی مسوولان نفس‌های آخر خود را می‌کشد یا این که اقدام عملي براي نجات این درياچه رو به مرگ صورت مي‌گيرد؟

گفتني است حوضه آبريز درياچه اروميه با وسعتي معادل 51 هزار و 876 كيلومتر مربع در محدوده تقسيمات کشوري سه استان قرار دارد. به شکلي که 51 درصد از حوضه در استان آذربايجان غربي، 39 در آذربايجان شرقي و 10 درصد در استان کردستان واقع است.

MEHR

MEHR

۱۳۸۹

۱۳۸۱

۱۳۷۴

جزیره کبودان

۱۳۸۹

مسیر بین جزیره آرزو و کبودان ۱۳۸۹

اسکله جزیره کبودان ۱۳۸۹

جزیره کاظم خانداشی ۱۳۷۸

